

N:o 151.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående användande af öfverskott i den s. k. Djurgårdskassan till byggnads- och reparationsarbeten vid Ulriksdals slott; gifven Stockholms slott den 4 april 1910.

Under åberopande af närlagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för denna dag, vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva,

att af den behållning, som den s. k. Djurgårdskassan må lämna för innevarande år, ett belopp af intill 25,000 kronor må användas för utförande, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med ett af ståthållareämbetet vid Ulriksdals och Haga slott framlagdt, af öfverintendentsämbetet tillstyrkt förslag, af byggnads- och reparationsarbeten vid Ulriksdals slott med därtill hörande byggnader.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Carl Swartz.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans
Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å
Stockholms slott den 4 april 1910.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve TAUBE,
Statsråden: PETERSSON,
              HEDERSTIERNA,
              SWARTZ,
              greffe HAMILTON,
              greffe EHRENSVÄRD,
              MALM,
              NYLANDER,
              VON SYDOW.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Swartz anförde i underdånighet:

*Riksdagens
skrifvelse den
17 mars 1908.*

I sin underdåniga skrifvelse den 17 mars 1908 angående regleringen af utgifterna under riksstatens första hufvudtitel anförde Riksdagen, bland annat, att, då det från riksmarskalksämberet upplysts, att de inkomster, som redan med dåvarande i många fall låga tomthyror tillfölle Djurgårdskassan, vore tillräckliga för Djurgårdens underhåll och utveckling, Riksdagen ansett sig böra ifrågasätta, huruvida icke en del af de betydligt ökade inkomster, hvilka med all sannolikhet på grund af höjda tomthyror för framtiden komme att inflyta till kassan, skulle kunna utan olägenhet användas såsom bidrag till de kungl. lustslottens

underhåll; Och anhöll Riksdagen därför, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning, huruvida och i hvad mån de till Djurgårdskassan inflytande inkomster kunde, förutom till det med kassan för närvarande afsedda ändamål, användas jämväl till de kungl. lustslottens underhåll, och därefter till Riksdagen inkomma med det förslag, hvartill utredningen kunde gifva anledning.

I nådig proposition den 8 maj 1908 hemställde därefter Kungl. Maj:t, att Riksdagen måtte medgifva att, för utförande af byggnads- och reparationsarbeten vid Haga och Ulriksdals slott med därtill hörande byggnader, unge af den s. k. Djurgårdsfonden användas ett belopp af 254,000 kronor. Vid underdånig föredragning af detta ärende erinrade jag därom, att arkitekten i öfverintendentsämbetet, hofintendenten G. A. H. Lindgren enligt uppdrag verkställt besiktning å ifrågavarande lustslott samt därefter till riksmarskalksämbetet afgifvit berättelse öfver resultatet af de anställda besiktningarna och i sammanhang därmed framlagt förslag till reparations- och ombyggnadsarbeten vid slottet jämte ritningar och kostnadsförslag. Enligt dessa kostnadsförslag skulle de reparations- och ombyggnadsarbeten, som af Lindgren ansetts erforderliga, i fråga om Haga lustslott betinga ett belopp af 381,000 kronor samt för Ulriksdal 360,000 kronor. Med särskilda skrivelser den 27 och den 31 mars 1908 öfverlämnade riksmarskalks- ämbetet nämnda besiktninginstrument jämte öfriga till ärendet hörande handlingar till öfverintendentsämbetet med anhållan, att ämbetet ville genomgå och pröfva de uppgjorda beräkningarna och kostnadsförslagen samt till riksmarskalksämbetet afgifva yttrande däröfver äfvensom rörande lämpligheten och behovet af de föreslagna reparationsarbetena. Då emellertid en sådan granskning syntes erfordra någon längre tid, vore det särdeles önskvärdt, att riksmarskalks- ämbetet snarast möjligt erhöle särskildt yttrande beträffande sådana i förslagen förekommande mindre reparationsarbeten, som syntes öfverintendentsämbetet böra utföras redan under den närmaste tiden, äfvensom rörande föreslagen reparation af Hennes Maj:ts Drottningens paviljong å Haga eller det s. k. palais'et, hvilket enligt Lindgrens berättelse syntes vara mest i behof af snara åtgärder för dess iståndsättande. I det yttrande, som i anledning häraf afgafs af öfverintendentsämbetet den 14 april 1908, vitsordade ämbetet önskvärdheten af en snar reparation af det s. k. palais'et samt ingick i en närmare redogörelse för de arbeten, som omedelbart borde komma till utförande, hvarvid ämbetet föreslog vissa förenklingar i det af Lindgren uppgjorda förslaget; Och tillstyrkte öfverintendentsämbetet att, i afbidan på erforderlig utredning i öfriga hänseenden, medel måtte beredas för utförande af nedan omförmälda åtgärder

*Kungl. Maj:ts
proposition den
8 maj 1908.*

för följande kostnadsbelopp nämligen, i fråga om Haga slott: reparation af »palais'et» 103,000 kronor, nybyggnad af köks- och ekonomifyglar 90,000 kronor, reparation af åtskilliga ekonomibyggnader 28,000 kronor och anordnande af inre vatten- och afloppsledningar 5,000 kronor, eller tillhopa 226,000 kronor, samt beträffande till Ulriksdals slott hörande byggnader: iståndsättande af dels ståthållarebostaden 7,800 kronor och dels slottskapellet och åtskilliga ekonomibyggnader 20,200 kronor, eller sålunda sammanlagdt 254,000 kronor.

Riksmarskalksämberetet förklarade för sin del i underdånig skrifvelse den 21 april 1908, att ämbetet, i likhet med ståthållareämbetet å Ulriksdals och Haga slott, funne sig böra instämma i de af öfverintendentsämbetet gjorda uttalanden och i de förslag till reparationsarbeten, som öfverintendentsämbetet tillstyrkt till omedelbart utförande. Riksmarskalksämberetet hemställde därför, att för utförande af ifrågavarande reparationsarbeten medel måtte anvisas till sammanlagdt belopp af 254,000 kronor, däraf dock af de för arbetena å Haga slott beräknade 226,000 kronor endast 100,000 kronor behöfde disponeras under år 1908, och föreslog ämbetet att berörda belopp 254,000 kronor måtte få utgå från den s. k. Djurgårdsfonden. Ehuru den af Riksdagen i dess ofvanberörda skrifvelse begärda utredning ännu ej kunnat verkställas, ansåge sig riksmarskalksämberetet dock kunna uttala, att ofvanberörda belopp 254,000 kronor utan olägenhet kunde tagas af Djurgårdsfonden, och att den minskning i ränteinkomst, som därigenom skulle drabba Djurgårdskassan, ej vore större än att kassan med hänsyn till den förväntade höjningen i kassans inkomster kunde bära densamma.

*Riksdagens
skrifvelse den
1 juni 1908.*

I den underdåniga skrifvelse, som, i anledning af omförmälta proposition, den 1 juni 1908 afläts af Riksdagen, anfördes, att Riksdagen visserligen funnit den i ärendet förebragta utredning till fullo ådaga-lägga, att omfattande arbeten vore i hög grad af behovet påkallade för iståndsättande af nämnda slott med därtill hörande byggnader, men då dessa arbeten till stor del icke torde kunna hänföras till vanliga underhållsarbeten, syntes, förrän medel till desamma anvisades, böra afvaktas den utredning i hithörande frågor, hvarom Riksdagen i skrifvelsen den 17 mars samma år gjort framställning. På det att slottsbyggnaderna emellertid icke måtte taga ytterligare skada, hade Riksdagen funnit erforderligt att medel ställdes till Kungl. Maj:ts förfogande för utförande af de nödvändigaste reparationsarbetena; och hade Riksdagen därför ansett sig böra medgifva, att af den ränta, som från Djurgårdsfonden inginge till Djurgårdskassan, finge användas ett belopp, motsvarande räntan å 254,000 kronor eller den summa, som riksmarskalksämberetet

förklarar, att Djurgårdskassan med hänsyn till andra för densamma påräkneliga inkomster kunde afvara. På grund af hvad sålunda blifvit anfördt och under uttalande af den mening, att Djurgårdsfondens kapital, som vore bildadt af försäljningsmedel för statsegendom, icke borde användas till bestridande af tillfälliga utgifter, hade Riksdagen på det sätt bifallit Kungl. Maj:ts förevarande framställning, att Riksdagen för sin del medgifvit, att tills vidare och intill dess annorlunda blefve bestämdt, för bestridande af de nödvändigaste underhållsarbetena å ifrågavarande slottsbyggnader vid Haga och Ulriksdal finge af de räntemedel, som tillfördes Djurgårdskassan från Djurgårdsfonden, årligen användas ett belopp, motsvarande räntan å 254,000 kronor.

Innan jag härefter öfvergår att omnämna den utredning, som verkstälts i det af Riksdagen i dess skrifvelse den 17 mars 1908 begärda afseende, tillåter jag mig att i fråga om Djurgårdsfonden erinra om följande. Denna fond, som förvaltas af statskontoret, men hvaraf årliga räntan utbetalas till Djurgårdskassan, har uppkommit därigenom, att Djurgården tillhörig mark vid olika tillfällen, första gången år 1884, inköpts dels af Stockholms stad och dels af vissa allmänna institutioner. Den sista inbetalningen till fonden ägde rum på grund af Kungl. Maj:ts nådiga bref den 27 maj 1909 och uppgick till ett belopp af 73,632 kronor, hvilket belopp utgjorde köpeskilling för ett, efter samtycke af Riksdagen, till vetenskapsakademien upplätet område hörande till lägenheten lilla Frescati. Vid slutet af sistnämnda år uppgick fondens storlek till 908,657 kronor. På grund af beslut af 1905 års Riksdag, i anledning af Kungl. Maj:ts nådiga proposition med förslag angående nytt öfningsfält för arméens i Stockholm eller dess närhet förlagda trupper samt försäljning af två områden af norra Djurgården, kommer fonden emellertid att ytterligare ökas med 172,500 kronor, motsvarande det kapitaliserade värdet å det belopp, hvarmed på grund af försäljningen Djurgårdskassans inkomster af arrenden ansetts kunna komma att minskas.

Jag öfvergår härefter till ofvanberörda af Riksdagen begärda utredning, i hvilket afseende utlåtande föreligger från den för behandling af vissa med Djurgårdens förvaltning sammanhängande frågor tillsatta kommitté, hvarjämte riksmarskalksämbetet med öfverlämnande af detta utlåtande inkommit med underdånigt yttrande. Kommittén har vid sitt utlåtande fogat uppgift å Djurgårdsfondens storlek. Då utlåtandet afgifvits redan under år 1908, har såsom tillgång ej kunnat upptagas ofvanberörda, fonden under år 1909 tillfallna belopp å 73,632 kronor, men har kommittén däremot såsom tillgång beräknat förenämnda belopp å 172,500 kronor, i följd hvaraf fondens storlek upptagits till 1,007,525

*Redogörelse
angående
Djurgårds-
fonden.*

kronor, däraf Djurgårdskassans årliga inkomst beräknats, efter en räntefot 4 procent, till 40,301 kronor. Kommittén har vidare förslagsvis uppgjort en beräkning öfver Djurgårdsförvaltningens årliga inkomster och utgifter under åren 1910—1929. Enligt denna beräkning skulle de årliga inkomsterna uppgå till 239,143 kronor 30 öre, och ingå i denna summa bl. a. nyssnämnda 40,301 kronor i räntemedel, 104,242 kronor 30 öre i lägenhetsarrenden, 23,000 kronor för bostadshyror och 35,000 kronor i afgifter för utskänkning. De årliga utgifterna beräknas till 148,000 kronor och förekomma bland utgiftsposterna bl. a. 10,000 kronor för nybyggnader och reparationer, 38,000 kronor för kör- och gångvägar och 10,000 kronor för diverse utgifter. Enligt denna beräkning skulle således uppstå ett årligt öfverskott å 91,143 kronor 30 öre. Kommittén har slutligen lämnat uppgift å på en gång erforderliga utgifter, och hafva såsom sådana upptagits 150,000 kronor för vägar och stensättning, 100,000 kronor för nybyggnader och större husreparationer, 125,000 kronor för lägenhetslösen samt 8,000 kronor för kartläggning eller tillhoppa 383,000 kronor.

Djurgårds-
kommittéade.

I sitt utlåtande anförde kommitterade, att de i samtidigt afgifvet underdånigt utlåtande rörande utarrendering af lägenheter på Djurgården föreslagit, att arrendetiden för dessa i regeln skulle bestämmas till 20 år. Af denna anledning hade kommitterade ansett, att den beräkning af inkomster och utgifter för Djurgården, som skulle utgöra grund för kommitterades ifrågavarande utredning, jämväl borde omfatta en tid af 20 år. Med stöd af utgifter och beräkningar, på begäran uppgjorda och meddelade af Djurgårdsintendenten, hoffjägmästaren Fr. Edelstam, hade kommitterade upprättat omförmälta förslag till inkomster och utgifter för Djurgården för åren 1910—1929. Detta förslag visade en årlig inkomstsomma af 239,143 kronor 30 öre och utgiftssomma af 148,000 kronor, i följd hvaraf ett årligt öfverskott skulle uppstå af 91,143 kronor 30 öre eller för hela 20-årsperioden 1,822,866 kronor. Förutom de årliga utgifterna erfordrades dock under den närmaste tiden, enligt hvad äfven i förslaget närmare angäfvos, för inlösen af lägenheter, väganläggningar, nybyggnader, större reparationer m. m. ett sammanlagdt belopp beräknadt till 383,000 kronor, vid hvilken beräkning kommitterade för sin del ansett, att alla sådana utgifter å *Norra* Djurgården borde inskränkas till det minsta möjliga. Emellertid torde, hvad inkomsterna anginge, de till 23,000 kronor upptagna årliga hyrorna af Djurgården tillhöriga hus säkerligen komma att rätt snart minskas, då några af dessa hus vore gamla och vauprydande och därför afsedda att inom kort rifvas samt de af dessa upptagna områden införlifvas med Djurgårds-

parken. Äfven torde de af kommitterade föreslagna, nu utgående årliga afgifter af tillsammans 35,000 kronor för rätt till idkande af utskänkning till följd af den år för år kraftigare tilltagande nykterhetsrörelsen sannolikt icke alltjämt kunna till lika högt belopp beräknas. Vidare föreställde sig kommitterade, att den upptagna summan af 104,242 kronor 30 öre för lägenhetsarrenden komme att minskas genom återtagande af en eller annan lägenhet, som skulle utläggas till park i stället för att ånyo uthyras. Det vore omöjligt att kunna noga bestämma, hvad inverkan dessa förhållanden kunde hafva på inkomsternas minskning, men sannolikt blefve den icke allt för betydande under den första hälften af 20-årsperioden och torde i medeltal icke behöfva beräknas högre än till 15,000 kronor per år under hela perioden, eller tillsammans under denna tid till omkring 300,000 kronor.

De ofvannämnda till 383,000 kronor beräknade utgifterna för lägenhetslösen, väganläggningar m. m. vore afsedda att utgå under de första åren och därtill finnes då icke medel till hela detta belopp disponibla, hvarför en stor del däraf torde böra bestridas genom lån, som sedan före 20-årsperiodens slut skulle till fullo amorteras. Ehuru svårt det än vore att på förhand göra en noggrann beräkning öfver utgifternas fördelning, torde man dock våga antaga, att de ifrågavarande arbetenas utförande kunde så ordnas och medel därför på sådana tider anskaffas, att en annuitet af 25,000 kronor per år under 20-årsperioden blefve tillräcklig härför och således en sammanlagd utgiftssumma af omkring 500,000 kronor vara erforderlig under dessa år.

Frändroges nu ofvannämnda bägge belopp, tillsammans omkring 800,000 kronor, från summan af det beräknade öfverskottet 1,822,866 kronor, återstode omkring 1,000,000 kronor eller i medeltal 50,000 kronor per år, hvarmed Djurgårdskassan skulle kunna för nämnda 20 år bidraga till de kungl. lustslottens underhåll. I dessa 50,000 kronor vore då äfven inberäknad den ränta å ett belopp af 254,000 kronor, som enligt Riksdagens skrifvelse den 1 juni 1908 och Kungl. Maj:ts nådiga resolution den 12 i samma månad skulle få tillsvidare användas för bestridande af de nödvändigaste underhållsarbetena å slottsbyggnaderna vid Haga och Ulriksdal.

Huru inkomster och utgifter för Djurgården komme att ställa sig efter utgången af omförmälta 20-årsperiod eller om och i hvad mån Djurgårdskassan jämväl därefter fortfarande kunde afstå några medel till nämnda ändamål, därom vågade kommitterade icke nu uttala sig.

Riksmarskalksämberet anförde för sin del i ärendet följande.

*Riksmarskalks-
ämbetets skrif-
velse den 20
dec. 1909.*

Kommitterades nyssberörda yttrande och förslag hade afgifvits samtidigt med att kommitterade till Hans Maj:t Konungen ingifvit sitt underdåniga betänkande med utredning och förslag rörande vissa frågor angående Djurgården, hufvudsakligen vidkommande Djurgårdslägenheternas reglerande och förnyade upplåtande samt bestämmandet af de årliga arrendeafgifterna därför; och kommitterades beräkning af Djurgårdskassans eventuella årliga öfverskott hade naturligtvis grundats på det förslag till afgifter m. m., som af kommitterade uppgjorts. Vid det därefter följande arbetet med uppgörande och avslutande af de nya af-talen med de särskilda lägenhetsinnehafvarna hade dock åtskilliga, af omständigheterna påkallade modifikationer och nedsättningar i de af kommitterade föreslagna arrendebeloppen dels för hela arrendeperioden, dels för viss del däraf måst vidtagas, hvilka ändringar i ej oväsentlig grad inverkat på de af kommitterade beräknade slutsommorna. Särskildt anhölle riksmarskalksämbetet få erinra om nådiga beslutet den 18 januari 1909, hvarigenom Kungl. Maj:t, med anledning af gjorda framställningar från åtskilliga innehafvare af lägenheter å Djurgården, för vissa år medgifvit en nedsättning i de föreslagna nya arrendebeloppen för vissa äldre bostadslägenheter, hvilkas arrenden blifvit väsentligt höjda, sålunda att för första året beviljades en nedsättning af 50 procent, för andra året af 40 procent, för tredje året af 30 procent, för fjärde året af 20 procent och för femte året af 10 procent, hvarefter först med sjätte året, börjande med den 1 april 1914, fulla beloppet skulle utgå. Dessa nedsättningar, innebärande, att de nya arrendebeloppen, hvilka med afseende å de respektive lägenheternas nuvarande värde funnits erforderliga, endast småningom och efter en viss bestämd tidrymd skulle uttagas till sitt fulla belopp, voro motiverade af det ur billighetssynpunkt önskvärda däri, att lägenhetsinnehafvarne ej genast underkastades den i jämförelse med förutvarande förhållanden i de flesta fall mycket väsentliga höjning i utgifter, som de medförde. Den minskning i beräknade inkomster, som Djurgårdskassan på grund häraf måste vidkännas, uppginge, under förutsättning att vissa ännu sväfvande frågor afgjordes på sätt riksmarskalksämbetet föreslagit, för det första arrendeåret till omkring 23,000 kronor, ett belopp, som under de följande fyra åren naturligtvis i angifven progression successivt minskades. Emellertid vore det tydligt, att under de ifrågavarande öfvergångsåren härigenom en mycket väsentlig afprutning måste göras å det belopp, som kommitterade beräknat såsom Djurgårdskassans eventuella årliga öfverskott.

I detta sammanhang ville riksmarskalksämbetet vidare framhålla, dels att några få arrendeåren, som rörde ett belopp af omkring 8,000

kronor, ännu icke kunnat slutligt afgöras, utan vore beroende på underhandlingar med vederbörande lägenhetsinnehafvare eller eventuellt rättsligt afgörande, dels att vissa andra frågor, såsom en del tilltänkta väganläggningar på Norra Djurgården öfver Stora Skuggans och Landtbruksakademiens m. fl. områden, inlösen af vissa till Rosendals slott och Svenska Trädgårdsföreningen hörande byggnader, hvilka vore afsedda att iordningsställas och uthyras för Djurgårdens räkning, m. fl. andra på Djurgårdens ekonomi väsentligen inverkan de frågor, vore under behandling och i många delar ännu ej utredda. Mycket svåra att med någon grad af säkerhet beräkna vore vidare de utgifter, som under den följande tiden kunde komma att förorsakas af de ständigt stigande anspråken på renhållning af vägar och gräsmattor, vattning och belysning m. m. Allt efter som staden utvidgades in på Djurgårdens område och dess mark allt mera toges i anspråk för statens och allmänna institutioners byggnader, blefve dessa utgifter allt nödvändigare och allt större, och huru stor denna stegring kunde blifva under de närmaste åren, vore synnerligen svårt att förutsäga.

På grund af hvad riksmarskalksämberet sålunda anført, torde det vara tydligt, att Djurgården för närvarande befunne sig i ett öfvergångsskede, och detta såväl med afseende å arrendeförhållandena, hvilka först efter ett visst antal år komme till sitt normala belopp, som med hänsyn till åtskilliga planlagda arbeten, som ännu ej hunnit beredas tillräckligt för att omedelbart kunna sättas i verkställighet. Riksmarskalksämberet hade därför, vid besvarandet af den fråga, hvaröfver Kungl. Maj:t infordrat dess yttrande, ansett rättast att endast hålla sig till år 1910 och det öfverskott af inkomster, som kunde vara att därunder motse.

Kommitterade hade till sitt yttrande fogat dels en tablå öfver Djurgårdskassans beräknade årliga inkomster och utgifter, dels en summarisk uppgift å för en gång erforderliga utgifter å sammanlagdt 383,000 kronor, hvilket belopp kommitterade ansett böra anskaffas genom lån. Hvad detta sistnämnda förslag beträffade, vore riksmarskalksämberet nu ej i tillfälle att ingå i någon granskning af de där upptagna beloppen. Kommitterade hade utan tvifvel rätt däri, att sådana betydande kostnader under en ej aflägsen framtid komme att erfordras för att försätta Djurgården i ett välordnad och för allmänheten tillfredsställande skick, ett förhållande, som till stor del förklarades däraf, att vid uppgörande af de nya kontrakten efter Konung Oscar II:s fränfalle rätt betydande områden på skilda ställen blifvit återtagna till Djurgården, hvilka områden kräfde dryga kostnader för sitt ordnande, vägars

anläggning m. m., hvarförutom åtskilliga byggnader öfvertagits mot lösen, som dock framdeles i de flesta fall komme att ersättas genom hyror. Beträffande åter kommitterades förslag att anskaffa medel till dessa utgifter genom upptagande af ett amorteringslån, kunde riksmarskalksämberet ej instämma däri. Riksmarskalksämberet kunde ej finna lämpligt, att Djurgårdskassan belastades med en så stor skuldsumma, som af kommitterade blifvit ifrågasatt, och ansåge, att de ifrågavarande arbetena och de af dem betingade utgifterna, hvilka hvarken kunde eller behöfde omedelbart och på en gång ifrågakomma till utförande, skulle kunna genom ändamålsenlig fördelning öfver en följd af år bestridas af Djurgårdens ordinarie inkomster, i synnerhet sedan dessa efter öfvergångsårens förlopp stigit till sin förväntade normala nivå. Riksmarskalksämberet ville därför för sin del bestämdt motsätta sig kommitterades förslag i detta afseende.

Den af kommitterade uppgjorda tablån öfver Djurgårdskassans inkomster och utgifter vore afsedd att lämna ett ungefärligt öfverslag öfver de årliga tillgångarna och behofven under tjuguarperioden 1910—1929. Då riksmarskalksämberet på ofvan angifna skäl anhölle få inskränka sig till att endast lämna en uppgift å det påräkneliga öfverskottet för 1910, ville riksmarskalksämberet påpeka de poster i kommitterades tablå, som med anledning däraf måste underkastas någon väsentligare ändring. Hvad då först anginge den af kommitterade till 40,301 kronor beräknade ränteinkomsten från den af statskontoret förvaltrade Djurgårdsfonden, torde få anmärkas, att kommitterade såsom tillgång i nämnda fond upptagit ett belopp af 172,500 kronor, som ännu icke blifvit dit inbetaldt, men på grund af Riksdagens i skrivelse till Kungl. Maj:t den 18 maj 1905 anmälda beslut förväntades framdeles komma att dit ingå. Ifrågavarande belopp utgjorde det beräknade, efter 4 procent kapitaliserade värdet af vissa till Djurgårdskassan inflytande inkomster af arrenden, hvilka skulle upphöra att dit ingå, sedan Djurgården afstått vissa områden, som enligt Kungl. Maj:ts proposition till 1905 års Riksdag och Riksdagens med anledning däraf fattade beslut framdeles skulle intagas i stadsplan och för statsverkets räkning försäljas. Som detta troligen först efter någon tids förlopp komme till utförande, kunde ifrågavarande summa nu ej upptagas såsom tillgång för Djurgårdsfonden. Däremot hade numera till fonden inbetalts ett belopp af 73,632 kronor enligt Kungl. Maj:ts beslut den 27 maj 1909, till följd hvaraf fonden nu uppginge till 908,657 kronor, hvarå räntan efter 4 procent utgjorde 36,346 kronor.

Lägenhetsarrendena hade af kommitterade upptagits till 104,242

kronor 30 öre. I detta belopp, som utgjorde summan af de af kommitterade föreslagna arrendeafgifterna för samtliga lägenheterna, hade dock vid uppgörelserna med de särskilda lägenhetsinnehafvarne åtskilliga jämkningar och nedsättningar måst vidtagas, i följd hvaraf summan af lägenhetsarrendena nu endast kunde beräknas till i rundt tal 99,900 kronor. Från detta belopp måste vidare för år 1910 frändragas den, enligt hvad förut anförts, för nämnda år medgifna nedsättningen af 40 procent för vissa bostadslägenheter, uppgående till omkring 20,000 kronor. Lägenhetsarrendenas sammanlagda belopp för år 1910 blefve således omkring 79,900 kronor.

Bland utgifterna hade kommitterade upptagit en post af 10,000 kronor såsom årligen erforderlig för nybyggnader och reparationer. Men utöfver detta belopp, som skulle bestridas af Djurgårdskassans ordinarie inkomster, hade kommitterade bland de för en gång erforderliga utgifterna upptagit ett belopp af 100,000 kronor till nybyggnader och större husreparationer. Då riksmarskalksämberet, på sätt förut anförts, ej ansåge sig kunna tillstyrka, att medel för sistnämnda utgifter anskaffades genom lån, utan funne lämpligare, att de fördelades under en följd af år till bestridande med de ordinarie inkomsterna, måste naturligtvis bland utgifterna för år 1910 upptagas hela det belopp, som för ifrågasvarande ändamål under nämnda år erfordrades, och torde detta enligt verkställda beräkningar komma att uppgå till omkring 39,000 kronor.

Kommitterade hade bland utgifterna ej upptagit något belopp till lägenhetslösen, utan infört hela den för sådant ändamål beräknade kostnaden bland utgifter för en gång med 125,000 kronor. Då emellertid för 1910 ifrågakomme inlösen af åtskilliga hus och byggnader å lägenheter, som återföller till Djurgården, blefve det nödvändigt att till något belopp upptaga den härför erforderliga kostnaden, och syntes deusamma kunna beräknas till omkring 20,000 kronor.

Till kör- och gångvägar hade kommitterade i sin tablå öfver de årliga utgifterna upptagit ett belopp af 38,000 kronor. Såvidt därmed afsåges underhåll af redan befintliga vägar, torde ej hela denna summa behöfva tagas i anspråk för 1910. Då emellertid något belopp borde för detta år finnas tillgängligt för ett eventuellt påbörjande af något af de större vägarbeten och nyanläggningar, som kommitterade upptagit bland utgifterna för en gång, ville riksmarskalksämberet ej ifrågasätta någon ändring i det af kommitterade uppförda beloppet, hvilket då torde lämna tillgång äfven till de för 1910 möjligen ifrågakommande arbeten af sistnämnda slag.

Sammanfattades de ändringar i kommitterades förslag, som sålunda,

enligt hvad riksmarskalksämbetet anför, måste göras för 1910, erhöles följande resultat. Bland inkomsterna borde den beräknade ränteinkomsten från Djurgårdsfonden nedsättas med 3,955 kronor till 36,346 kronor och lägenhetsarrendena med 24,342 kronor 30 öre till 79,900 kronor. Om skillnaden 28,297 kronor 30 öre, frändroges inkomsternas slutsumma 239,143 kronor 30 öre, återstode 210,846 kronor, hvartill dock borde läggas Djurgårdskassans vid 1909 års slut befintliga kassabehållning, uppgående till omkring 20,000 kronor, då summan tillgångar för 1910 blefve 230,846 kronor.

Å utgiftssidan ökades kostnaderna för nybyggnader och reparationer med 29,000 kronor till 39,000 kronor och tillkomme inlösen af hus och byggnader med 20,000 kronor, således en ökning af sammanlagdt 49,000 kronor, hvarigenom hela summan utgifter skulle uppgå till 148,000+49,000 kronor eller 197,000 kronor. Då tillgångarna beräknats till 230,846 kronor, uppstode således ett öfverskott af 33,846 kronor. Af detta öfverskott måste dock en del reserveras för oförutsedda utgifter, och riksmarskalksämbetet vågade ej sätta detta belopp lägre än omkring 8,000 kronor, hvarigenom en rest skulle uppstå af i rundt tal 25,000 kronor, hvilket riksmarskalksämbetet ansåge vara det belopp, som Djurgårdskassan för år 1910 kunde afstå såsom bidrag till de kungl. lustslottens underhåll. Häri vore då inberäknade de jämväl af kommitterade i deras beräkning intagna, till omkring 10,000 kronor uppgående räntemedel, som enligt Riksdagens skrifvelse den 1 juni 1908 och Kungl. Maj:ts med anledning däraf meddelade nådiga beslut af den 12 i samma månad finge tills vidare användas för bestridande af de nödvändigaste underhållsarbetena vid Haga och Ulriksdal.

Riksmarskalksämbetet hade, på skäl som förut nämnts, nu endast ansett sig böra framställa förslag rörande det belopp, som Djurgårdskassan under år 1910 borde kunna öfverlämna till de kungl. lustslotten; och riksmarskalksämbetet anhölle att under de närmast följande åren, i den mån Djurgårdskassans ställning medgäfvade höjning af bidraget, få inkomma med förnyadt förslag i sådant afseende. Riksmarskalksämbetet ansåge sig dock kunna redan nu med bestämdhet uttala att, sedan det öfvergångsskede, hvaruti Djurgården för närvarande befunne sig, förflutit, Djurgårdskassan skulle vara i stånd att bidraga till de kungl. lustslottens underhåll med betydligt högre belopp, som snarare torde komma att öfverstiga än understiga det af kommitterade ifrågasatta.

Med afseende å användningen af den summa af 25,000 kronor, som sålunda under år 1910 skulle af Djurgårdskassan öfverlämnas till de kungl. lustslotten, anhölle riksmarskalksämbetet nu endast få uttala,

att ämbetet ansåge önskligt, att detsamma finge användas till fortsättande af de vid Haga och Ulriksdal påbörjade reparationsarbetena. Under de sistförflutna tvänne åren hade, sedan ett fullständigt förslag till reparations- och ombyggnadsarbeten vid nämnda slott blifvit på uppdrag utarbetadt af arkitekten Lindgren, vissa mindre delar af de i detta förslag upptagna arbetena blifvit efter öfverintendentsämbetets hörande af Kungl. Maj:t anbefallda till utförande. I sitt med anledning af de senaste reparationsarbetena afgifna yttrande hade öfverintendentsämbetet framhållit önskvärdheten däraf, att ett ytterligare fortsättande af en del af de i förslaget upptagna arbetena ej måtte längre uppskjutas. Riksmarskalksämbetet anhölle därför att, sedan förslag till dessa arbeten, såvidt de med användande af nu ifrågasatta belopp syntes böra under år 1910 komma till utförande, blifvit af vederbörande uppgjort, få till Kungl. Maj:t inkomma med underdånig framställning därom.

Förslag i sistnämnda afseende har sedermera af riksmarskalks-
 ämbetet med skrifvelse den 28 sistlidne februari till Kungl. Maj:t af-
 lämnats. Detta förslag är upprättadt af ståthållareämbetet på Ulriksdals
 och Haga slott, som vid förslagens insändande till riksmarskalksämbetet
 anført, hvad slottsbyggnaderna vid Haga anginge, att till reparationer
 därstädes blifvit enligt upprättadt utgiftsförslag för år 1910 af slotts-
 kassans beräknade inkomster upptaget ett belopp af 8,000 kronor; och
 då ståthållareämbetet ansett denna summa tillräcklig för årets reparations-
 arbeten vid Haga, medan däremot hvad Ulriksdal beträffade tillgång
 icke funnes till bestridande af kostnaden för erforderliga reparationer
 därstädes, hemställde ståthållareämbetet, att hela det ifrågavarande be-
 loppet från Djurgårdskassan måtte få användas vid Ulriksdal till ut-
 förande därstädes af vissa byggnads- och andra arbeten.

*Riksmarskalks-
 ämbetets skrif-
 velse den 28
 februari 1910.*

De sålunda föreslagna arbetena utgöras i främsta rummet af vissa ännu återstående arbeten af dem, som af öfverintendentsämbetet föreslagits till utförande i dess förutnämnda skrifvelse den 14 april 1908, och hvilka återstående arbeten betinga en kostnad af 12,140 kronor.

Rörande det därefter af förenämnda 25,000 kronor återstående beloppet, 12,860 kronor, har ståthållareämbetet hemställt, att detsamma måtte få användas dels till utförande af vissa andra, i ståthållareämbetets skrifvelse särskildt uppräknade reparationer i slottet och de olika byggnaderna, uppgående till en sammanlagd kostnad af 8,060 kronor, dels till vattenledningsarbeten enligt särskildt, vid skrifvelsen fogadt förslag, slutande på ett belopp af 4,800 kronor.

Riksmarskalksämbetet har i sin sistberörda skrifvelse tillstyrkt ståthållareämbetets berörda förslag; hvarefter öfverintendentsämbetet i af-

gifvet underdånigt utlåtande anmält, att ämbetet, efter skedd granskning, icke funnit något att mot ifrågavarande förslag anmärka.

*Departements-
chefen.*

Af skäl, som af riksmarskalksämberet anförts, torde man vid beräkning af Djurgårdskassans eventuella öfverskott icke kunna för närvarande erhålla någon tillförlitlig uppgift å det belopp, hvartill ett dylikt öfverskott kan komma att uppgå under de följande åren. Lika med riksmarskalksämberet anser jag därför, att allenast frågan om användning af öfverskottet för innevarande år nu bör komma under bedömning, och torde detta belopp icke kunna uppskattas högre än ämbetet beräknat eller till 25,000 kronor, i hvilket belopp jämväl ingår den räntan å 254,000 kronor motsvarande summa, hvilken enligt Riksdagens skrifvelse den 1 juni 1908 tillsvidare ställts till Kungl. Maj:ts disposition i och för bestridande af de nödvändigaste underhållsarbetena å slottsbyggnaderna vid Haga och Ulriksdal. Af den nu förebragta utredningen synes vara ådagalagdt, att de från Djurgårdskassan sålunda tillgängliga medlen böra lämpligen på föreslaget sätt användas till reparations- och andra arbeten vid Ulriksdals slott.

I hvad mån Djurgårdskassan framdeles kan lämna tillgång till bestridande af kostnad för de kungl. lustslottens underhåll, synes böra bero på särskild utredning för hvarje år; och torde därför frågan om ett dylikt användande af Djurgårdskassans öfverskottsmedel böra tillsvidare årligen hänskjutas till Riksdagens pröfning.

På grund af hvad jag sålunda anført, hemställer jag i underdånighet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen medgifva, att af den behållning, som den s. k. Djurgårdskassan må lämna för innevarande år, ett belopp af intill 25,000 kronor må användas för utförande, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med det af ståthållareämbetet vid Ulriksdals och Haga slott framlagda, af öfverintendentsämberet tillstyrkta förslag, af byggnads- och reparationsarbeten vid Ulriksdals slott med därtill hörande byggnader.

Till hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, på tillstyrkan af statsrådets öfriga ledamöter, lämna nådigt bifall; och skulle proposition i ämnet af det innehåll, bil. till detta protokoll utvisar, till Riksdagen aflåtas.

Ur protokollet:
Gunnar Schumacher.